

Kontrolní závěr z kontrolní akce

25/13

Peněžní prostředky určené na výzkum a vývoj ve zdravotnictví

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále také „NKÚ“) na rok 2025 pod číslem 25/13. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Adolf Beznoska.

Cílem kontroly bylo prověřit, zda peněžní prostředky určené na výzkum a vývoj ve zdravotnictví byly vynakládány účelně a v souladu s právními předpisy.

Kontrolovaným obdobím byly roky 2020 až 2024, v případě věcných souvislostí i období předcházející či následující.

Kontrola byla prováděna u kontrolovaných osob v období od července 2025 do března 2026.

Kontrolované osoby:

Ministerstvo zdravotnictví (dále také „MZd“ nebo „poskytovatel“);

Agentura pro zdravotnický výzkum České republiky, Praha (dále také „AZV“);

Všeobecná fakultní nemocnice v Praze (dále také „VFN“);

Fakultní nemocnice Brno (dále také „FNB“);

Fakultní nemocnice Olomouc (dále také „FNOL“).

Kolegium NKÚ na svém VIII. jednání, které se konalo dne 18. května 2026,

schválilo usnesením č. 5/VIII/2026

kontrolní závěr v tomto znění:

Peněžní prostředky určené na výzkum a vývoj ve zdravotnictví v období 2020–2024

ZÁKLADNÍ FAKTA

5,4 mld. Kč	521	111
Výdaje na účelovou podporu	Počet podpořených projektů účelové podpory	Počet kontrol účelové podpory ze strany MZd
3,6 mld. Kč	19	0
Výdaje na institucionální podporu	Počet příjemců institucionální podpory	Počet kontrol institucionální podpory ze strany MZd

ZJIŠTĚNÉ SKUTEČNOSTI

Transparentní výběr projektů

AZV vybírala projekty transparentně dle předem stanovených kritérií a na základě hodnocení nezávislých expertních posudků.

Výsledky výzkumu byly užívány v praxi

Kontrolované výsledky projektů (např. odborné články, metodické pokyny, patenty atd.) byly využívány v praxi nebo použity jako podklad pro další výzkum.

Hodnocení institucionální podpory na základě kvality výzkumu

MZd hodnotilo výzkumné organizace resortní metodikou a zařadilo je pro potřeby institucionální podpory na základě kvality výzkumu do kategorií A až D.

Nestabilní výše peněžních prostředků ze státního rozpočtu

Nestabilní výše objemu peněžních prostředků ze státního rozpočtu vedla ke **každoročním změnám výše** institucionální podpory, což omezovalo její předvídatelnost.

Nastavené cíle programů nebyly vyhodnoceny

MZd dlouhodobě systémově **nehodnotilo, jestli jeho programy účelové podpory splňují své cíle**. Tyto byly nastavené příliš obecně a ukazatele, které měly měřit jejich plnění, s těmito cíli nekorespondovaly.

MZd neodstranilo nedostatky z předešlé kontroly NKÚ č. 19/17

MZd **neodstranilo pět nedostatků** z předešlé kontroly a dalších pět odstranilo pouze částečně. Klíčovým opatřením mělo být vypracování evaluační metodiky pro zhodnocení přínosů a dopadů ukončených programů výzkumu, což MZd neučinilo.

I. Shrnutí a vyhodnocení

NKÚ prověřil, jak MZd nakládalo s více než 9 mld. Kč určenými na **účelovou a institucionální podporu** výzkumu a vývoje ve zdravotnictví v letech 2020 až 2024. Zdravotnický aplikovaný výzkum a vývoj je zaměřený na praktické ověřování a vytváření nových postupů a metod, které lze přímo využít v diagnostice, léčbě nebo při zlepšování poskytované zdravotní péče.

Účelovou podporu poskytuje MZd. Výběr konkrétních projektů provádí AZV, jejímž zřizovatelem je MZd. Kontrolou NKÚ bylo zjištěno, že AZV provedla výběr projektů transparentně. NKÚ ověřil, že u 37 z 41 prověřených projektů realizovaných kontrolovanými příjemci účelové podpory, byly jejich výsledky využity v praxi nebo pro další vědeckou práci.

Zároveň však NKÚ zjistil některé systémové nedostatky, a to především, že MZd:

- dlouhodobě **nevyhodnocovalo**, zda programy výzkumu dosahují stanovených cílů. Chyběly provázané indikátory, výchozí hodnoty a cílové stavy, což znemožnilo posoudit přínos jednotlivých programů i celkovou efektivitu vynaložených peněžních prostředků. Absence těchto nástrojů neznamená, že projekty nepřinesly výsledky, ale omezuje možnost jejich systematického vyhodnocení;
- **nevyhodnocovalo**, jak jsou výsledky výzkumu zaváděny do praxe. MZd prostřednictvím AZV zahájilo sběr dat až v roce 2025 a první vyhodnocení dopadů účelové podpory do zdravotnictví plánuje až na rok 2027;
- **nedodržovalo** zákonné lhůty pro vyplácení účelové podpory, kdy docházelo ke zpoždění jak u nových, tak zejména u pokračujících projektů;
- **nezajišťovalo** uchovávání projektové dokumentace dle právních předpisů až do roku 2026;
- **nesplnilo** úkoly uložené vládou po kontrole NKÚ z roku 2019, zejména nevypracovalo evaluační metodiku pro zhodnocení přínosů a dopadů ukončených programů výzkumu a nezajistilo provázanost cílů a indikátorů v nových programech.

NKÚ u institucionální podpory identifikoval nedostatky. Systém podpory nevedl k předvídatelnosti financování, především z důvodu výkyvů peněžních prostředků přidělovaných ze státního rozpočtu v jednotlivých letech a s tím souvisejících každoročních změn jejích pravidel. MZd sice hodnotilo výzkumné organizace podle jejich kvality a výsledků činnosti a průběžné hodnocení těchto organizací prokázalo postupné plnění jejich cílů, ale předvídatelnost financování to organizacím nepřineslo.

NKÚ zároveň zjistil, že MZd **neprovádělo každoročně finanční kontrolu** v zákonem stanoveném rozsahu u institucionální a účelové podpory. U institucionální podpory navíc MZd neprovádělo kontrolu vůbec – a to po celou dobu její existence.

NKÚ konstatuje, že výběr projektů účelové podpory probíhal transparentně a aplikovaný zdravotnický výzkum přinesl reálné výsledky. NKÚ vyhodnotil, že MZd vynaložením peněžních prostředků zajistilo splnění obecných cílů programu. Institucionální podpora podle NKÚ neposkytovala stabilní a předvídatelné financování. MZd dlouhodobě neplnilo své povinnosti v oblasti kontroly a vyhodnocování programů, v některých případech tak nepostupovalo v souladu s právními předpisy.

II. Informace o kontrolované oblasti

MZd poskytuje účelovou podporu na zdravotnický aplikovaný¹ výzkum a institucionální podporu na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumných organizací (dále také „VO“).

Institucionální podpora (dále také „IPO“) představuje dlouhodobou a **pravidelnou finanční podporu** poskytovanou VO jako celku za účelem zajištění jejich stabilního fungování, rozvoje výzkumné infrastruktury a systematického zvyšování kvality výzkumné činnosti. Je zpravidla vázána na hodnocení výsledků a kvality činnosti organizace, nikoli na konkrétní projekt.

Účelová podpora výzkumu a vývoje je finanční podpora poskytovaná **na řešení konkrétních výzkumných projektů**, programů nebo grantových schémat, a to na základě soutěže a předem stanovených cílů, podmínek a časového vymezení. Je určena k dosažení jasně definovaných výsledků a dopadů daného projektu.

Tematické vymezení programů účelové podpory MZd vychází zejména ze strategického dokumentu *Národní priority orientovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací*, resp. z priority č. 5: *Zdravá populace*. Jedná se o klíčový dokument pro směřování aplikovaného výzkumu v ČR. Prioritní oblast *Zdravá populace* byla s cílem nalezení optimálních řešení identifikovaných výzev rozdělena do tří oblastí, 20 podoblastí a 41 cílů.

Základními koncepčními materiály pro oblast podpory zdravotnického aplikovaného výzkumu a vývoje byly v kontrolovaném období *Koncepce zdravotnického výzkumu do roku 2022* a *Koncepce zdravotnického výzkumu do roku 2030*. Hlavním cílem obou koncepcí je zajištění mezinárodně srovnatelné a konkurenceschopné úrovně zdravotnického výzkumu a využití jeho výsledků pro zlepšení zdraví české populace s dopadem na zdravotnictví v České republice a ve světě.

MZd poskytovalo prostřednictvím programů **účelovou podporu** formou dotací na zdravotnický aplikovaný výzkum na základě zákona č. 130/2002 Sb.² Kontrolní akce byla zaměřena na tyto programy podpory:

1. Program na podporu zdravotnického aplikovaného výzkumu na léta 2015–2022

Vláda ČR schválila svým usnesením ze dne 23. srpna 2021 č. 738 prodloužení tohoto programu³ do roku 2023 bez nároku na navýšení účelové podpory. Důvodem prodloužení bylo zpoždění realizace projektů v důsledku pandemie covid-19. Změněn byl i název programu, a to na **Program na podporu zdravotnického aplikovaného výzkumu na léta 2015–2023** (dále také „Program 2023“).

V Programu 2023 vyhlásilo MZd pět veřejných soutěží (dále také „VeS“). MZd vyhlášovalo VeS každoročně v letech 2014 až 2018, a to vždy s počátkem řešení projektů v následujícím kalendářním roce.

¹ Aplikovaným výzkumem se rozumí teoretická a experimentální práce zaměřená na získání nových poznatků a dovedností pro vývoj nových nebo podstatně zdokonalených výrobků, postupů nebo služeb.

² Zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací).

³ Program na podporu zdravotnického aplikovaného výzkumu a vývoje na léta 2015–2022 byl schválen usnesením vlády ČR ze dne 22. ledna 2014 č. 59.

Hlavním cílem Programu 2023 bylo zajištění mezinárodně srovnatelné úrovně zdravotnického výzkumu a využití jeho výsledků pro zlepšení zdraví české populace a pro zabezpečení aktuálních potřeb zdravotnictví v České republice.

2. Program na podporu zdravotnického aplikovaného výzkumu na léta 2020–2026 (dále také „Program 2026“)

V Programu 2026 vyhlásilo MZd pět VeS. Jednalo se o čtyři standardní VeS vyhlášené každoročně v letech 2019 až 2022, vždy s počátkem řešení projektů v následujícím kalendářním roce. V roce 2021 vyhlásilo MZd navíc i VeS zaměřenou na dopady pandemie covidu-19 na zdravotní péči v ČR (dále také „VeS Covid“).

Hlavním cílem Programu 2026 bylo prostřednictvím podpořených projektů přispět ke zlepšení zdraví české populace a reagovat na aktuální potřeby zdravotnictví. Projekty měly přinést nové poznatky ke zkvalitnění diagnostiky, léčby a prevence běžných i vzácných onemocnění a posílit konkurenceschopnost českého zdravotnického výzkumu na úroveň vyspělých zemí EU.

3. Program na podporu zdravotnického aplikovaného výzkumu na léta 2024–2030 (dále také „Program 2030“)

V Programu 2030 vyhlásilo MZd dosud pět VeS. MZd vyhlašovalo VeS každoročně v letech 2022 až 2026, a to vždy s počátkem řešení projektů v následujícím kalendářním roce.

Cílem Programu 2030 je podporou projektů posílit mezinárodní konkurenceschopnost zdravotnického výzkumu v České republice a vývoj prakticky využitelných výsledků pro zdravotnictví. Projekty mají přinést nové poznatky vedoucí ke zlepšení diagnostiky, léčby a prevence běžných i vzácných či nových onemocnění.

MZd má pro **administraci účelové podpory** jako jediný poskytovatel v ČR zřízenou organizační složku státu – **Agenturu pro zdravotnický výzkum České republiky**.

AZV byla zřízena opatřením MZd ze dne 1. 4. 2014. AZV má podporovat aplikovaný výzkum ve zdravotnictví a plnit úkoly a činnosti stanovené MZd.

AZV v rámci své činnosti zajišťuje zejména:

- přípravu národních strategických a koncepčních dokumentů, programů podpory;
- hodnocení a výběr návrhů projektů k poskytnutí účelové podpory na jejich řešení;
- odbornou a věcnou kontrolu řešení vybraných podpořených projektů;
- hodnocení a kontrolu průběhu řešení a plnění cílů projektů a kontrolu jimi dosažených výsledků.

MZd dále přiděluje **institucionální podporu** na dlouhodobý koncepční rozvoj svých přímo řízených výzkumných organizací (dále také „DKRVO“). Účelem IPO je především vytvoření stabilních a předvídatelných podmínek pro dlouhodobý koncepční rozvoj s důrazem na sledování vývoje v oblasti kvality výzkumu, mezinárodní spolupráce, přenosu výsledků zdravotnického výzkumu do praxe a vytváření podmínek pro rozvoj personálních kapacit pro zdravotnický výzkum, specificky pak pro rozvoj vědeckých kariér mladých výzkumníků.

V rámci resortu MZd je IPO poskytována 19⁴ výzkumným organizacím v přímé působnosti MZd, a to na základě resortní metodiky schválené v roce 2023 – tzv. „Metodika MZd 2023“.

⁴ VO, které se v roce 2023 přihlášily k hodnocení DKRVO a následně podpoře IPO na dalších pět let. Jednalo se o fakultní nemocnice a specializované ústavy.

Metodika MZd 2023 vychází z Metodiky 17+⁵ a shodně jako tato metodika hodnotí VO pěti moduly⁶ a jejich podoblastmi čili indikátory. Hodnocení ze strany poskytovatele probíhá prostřednictvím odborného poradního orgánu, konkrétně komise pro IPO, která na základě zhodnocení všech pěti modulů stanoví hodnocení VO na škále A až D⁷. Zaškálování dané VO je poté platné následujících pět let, po jejichž uplynutí následuje další hodnocení VO s pětiletou fixací.

V tabulce č. 1 je uvedena výše peněžních prostředků, které MZd vynakládalo v kontrolovaném období na výzkum, vývoj a inovace (dále také „VaVal“). Výdaje jsou rozděleny na účelové a institucionální. Institucionální výdaje jsou dále členěny na IPO VO podle zhodnocení jimi dosažených výsledků a institucionální (provozní) výdaje na AZV.

Tabulka č. 1: Skutečné výdaje MZd na VaVal v letech 2020 až 2024 (v tis. Kč)

	2020	2021	2022	2023	2024	Celkem
Výdaje MZd na VaVal	1 637 340	1 749 678	1 882 175	1 933 896	1 827 059	9 030 148
– v tom:						
Účelové výdaje	933 906	1 029 454	1 139 768	1 162 474	1 099 021	5 364 623
Institucionální výdaje	703 434	720 224	742 407	771 422	728 038	3 665 525
Institucionální podpora výzkumných organizací podle zhodnocení jimi dosažených výsledků	686 488	707 082	728 294	750 143	708 666	3 580 673
Institucionální výdaje na AZV*	16 945	13 141	14 111	21 277	19 372	84 846

Zdroj: závěrečné účty kapitoly MZd za roky 2020 až 2023; informační portál *Monitor* za rok 2024.

* Dle ustanovení § 3 odst. 3 písm. d) zákona č. 130/2002 Sb.

Pozn.: Součty se nemusí přesně rovnat součtu jednotlivých položek z důvodu zaokrouhlování.

NKÚ provedl kontrolu peněžních prostředků určených na účelovou podporu zdravotnického aplikovaného výzkumu již v roce 2019. Jednalo se o **kontrolní akci č. 19/17 – Peněžní prostředky státu poskytnuté na účelovou podporu zdravotnického výzkumu z rozpočtové kapitoly Ministerstva zdravotnictví** (dále také „KA 19/17“).

Usnesením vlády České republiky ze dne 14. září 2020 č. 915, *ke Kontrolnímu závěru Nejvyššího kontrolního úřadu z kontrolní akce č. 19/17 Peněžní prostředky státu poskytnuté na účelovou podporu zdravotnického výzkumu z rozpočtové kapitoly Ministerstva zdravotnictví*, (dále také „usnesení vlády ke KZ 19/17“) vláda vzala na vědomí KZ 19/17 a stanovisko MZd ke KZ. Dále uložila ministru zdravotnictví předložit vládě do 31. července 2021 informaci o plnění přijatých opatření vyplývajících ze stanoviska uvedeného v bodu I/2 tohoto usnesení.

Usnesením Kontrolního výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR z 6. schůze ze dne 14. dubna 2022 ke KZ 19/17 vzal kontrolní výbor na vědomí KZ 19/17, stanovisko MZd ke KZ 19/17 a informaci MZd o plnění nápravných opatření vyplývajících ze stanoviska MZd ke KZ č. 19/17, obsaženou v části II materiálu vlády č. j. 824/21 (dále také „Informace o plnění opatření ke KZ 19/17“).

⁵ Metodika hodnocení výzkumných organizací a hodnocení programů účelové podpory výzkumu, vývoje a inovací byla schválena usnesením vlády ČR ze dne 8. února 2017 č. 107 (dále také „Metodika 17+“).

⁶ Modul 1 – *Kvalita vybraných výsledků*; modul 2 – *Výkonnost výzkumu*; modul 3 – *Společenská relevance výzkumu*; modul 4 – *Životaschopnost* (viabilita) a modul 5 – *Strategie a koncepce*.

⁷ A – vynikající (excellent); B – velmi dobrá (very good); C – průměrná (average) a D – podprůměrná (below average).

III. Rozsah kontroly

Předmětem kontrolní akce byly peněžní prostředky určené na výzkum a vývoj ve zdravotnictví. Cílem kontroly bylo prověřit, zda peněžní prostředky určené na výzkum a vývoj ve zdravotnictví byly vynakládány účelně a v souladu s právními předpisy. Kontrolovaným obdobím bylo období od roku 2020 do roku 2024, v případě věcných souvislostí i období předcházející či následující.

Kontrolou bylo prověřeno poskytování a využití peněžních prostředků na zdravotnický aplikovaný výzkum a vývoj z kapitoly MZd, a to jak na účelovou, tak i na institucionální podporu.

Ministerstvo zdravotnictví

U MZd byla kontrola zaměřena na systémovou úroveň poskytování účelových peněžních prostředků na VaVal ve zdravotnictví. Prověřeno bylo zejména stanovení cílů v této oblasti a způsob vyhodnocování plnění cílů programů, výsledků projektů a sledování jejich využití v praxi. NKÚ dále ověřil nastavení poskytování institucionální podpory jednotlivým VO, tj. zda mělo MZd stanovený jednoznačný systém hodnocení VO a vyhodnocovalo využití peněžních prostředků poskytnutých na tuto podporu. NKÚ rovněž ověřil, zda MZd realizovalo nápravná opatření uložená usnesením vlády ČR na základě zjištění z KA 19/17.

Agentura pro zdravotnický výzkum České republiky

U AZV jako administrátora poskytování účelové podpory byla kontrola zaměřena především na proces hodnocení a způsob výběru projektů k podpoře, na kontrolu jejich realizace, vyhodnocování ukončených projektů a sledování implementace výsledků v praxi.

Příjemci podpory

U tří vybraných příjemců (VFN, FNB, FNOL) účelové podpory na vybraném vzorku projektů NKÚ především ověřil, zda příjemci dotací dosáhli realizací projektů jejich stanovených cílů, výsledků a očekávaných dopadů. NKÚ rovněž prověřil, zda příjemci nakládali s poskytnutou institucionální podporou v souladu s podmínkami pro poskytnutí a užití této podpory.

Výběr vzorku projektů byl zaměřen zejména na takové veřejné soutěže, aby byla možná kontrola již ukončených projektů. Konkrétně se jednalo o VeS 2020 a VeS Covid. U kontroly procesu hodnocení a způsobu výběru projektů byla vybrána ke kontrole i VeS 2023. Kontrole byly podrobeny rovněž vybrané projekty z VeS 2015, u kterých se NKÚ zaměřil pouze na vyhodnocení reálného využití výsledků řešení projektů v praxi.⁸ NKÚ ověřil u každého vybraného příjemce tři projekty z VeS 2015, dva projekty z VeS 2020 a jeden projekt z VeS Covid. NKÚ prověřil u dalších 23 projektů využití jejich výsledků v praxi. Celkově bylo tedy prověřeno 41 projektů. Projekty byly vybrány z hlediska finanční významnosti, minima spolupříjemců a množství dosažených výsledků. V případě kontroly institucionální podpory u příjemců této podpory vybral NKÚ ke kontrole především roky 2023 a 2024, kdy MZd již postupovalo podle nové resortní metodiky.

⁸ U těchto projektů uplynula dostatečně dlouhá doba na to, aby všechny výsledky byly využity v praxi a bylo možné jejich ověření.

Za účelné považuje NKÚ takové použití peněžních prostředků, které zajistí optimální míru dosažení cílů při plnění stanovených úkolů⁹. NKÚ při hodnocení účelnosti vycházel ze stanovených strategických cílů upravujících oblast VaVaI ve zdravotnictví, cílů jednotlivých dotačních programů a nastavených ukazatelů včetně jejich stanovených cílových hodnot a dopadů.

Souladem s právními předpisy se rozumí soulad především se zákony č. 130/2002 Sb., č. 499/2004 Sb.¹⁰ nebo č. 218/2000 Sb.¹¹

Kontrolovaný objem peněžních prostředků na **úrovni systému** vychází z celkových poskytnutých peněžních prostředků na programy¹² účelové podpory ve výši 16,9 mld. Kč. Kontrolovaný objem na úrovni projektů u účelové podpory činil 958 082 tis. Kč¹³ a u institucionální podpory peněžní prostředky vyplacené v letech 2023 a 2024 ve výši 1,4 mld. Kč.

U příjemců podpory činil kontrolovaný objem peněžních prostředků účelové podpory celkem 142 580 439 Kč a zahrnoval celkovou vyplacenou podporu na tři projekty z VeS 2015, dva projekty z VeS 2020 a jeden projekt z VeS Covid u každého vybraného příjemce. Kontrolovaný objem peněžních prostředků proplacených na institucionální podporu činil celkem 360 402 162 Kč.

Pozn.: Právní předpisy uvedené v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

IV. Podrobné skutečnosti zjištěné kontrolou

A. Výběr projektů byl transparentní

NKÚ prověřil, jak MZd dodržovalo nastavené hodnoticí a rozhodovací procesy o podpoře projektů a zda projekty vybíralo transparentně, nediskriminačně a v souladu se zákonem č. 130/2002 Sb.

MZd přeneslo výkon svých povinností v oblasti hodnocení a výběru návrhů projektů k poskytnutí účelové podpory na jejich řešení na AZV. Toto přenesení je upraveno v její zřizovací listině¹⁴ a dále rozvedeno v čl. 2 odst. 1 písm. b) statutu AZV vydávaného na základě této zřizovací listiny.

NKÚ zjistil, že proces hodnocení návrhů projektů byl víceúrovňový. Hodnocení návrhů projektů probíhalo plynule v jednotlivých fázích a jednotným způsobem napříč odbornými

⁹ Dle ustanovení § 2 písm. o) zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole).

¹⁰ Zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů (dále také „zákon o archivnictví“).

¹¹ Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

¹² *Resortní program výzkumu a vývoje Ministerstva zdravotnictví III.* (dále také „Program 2015“), Program 2023, Program 2026 a Program 2030.

¹³ Projekty realizované v letech 2015–2025.

¹⁴ Opatření o zřízení Agentury pro zdravotnický výzkum České republiky ze dne 1. 4. 2014, č. j. MZDR 10256/2014/VLP, jehož součástí je zřizovací listina.

panely, přičemž každý návrh byl posuzován zpravodaji a oponenty dle shodné struktury hodnoticích kritérií. Hodnocení bylo realizováno prostřednictvím standardizovaných hodnoticích formulářů kombinujících bodové a slovní hodnocení. Posudky byly strukturované a systematické. Rozhodnutí hodnoticího orgánu byla dohledatelná, dostatečně odůvodněná a přijata konsensuálně při respektování pravidel o střetu zájmů. Výsledky veřejných soutěží byly zveřejněny na webových stránkách poskytovatele.

NKÚ na kontrolním vzorku 20 projektů dále prověřil, že AZV při výběru projektů k podpoře postupovala v souladu s požadavkem na podporu projektů s vyšším potenciálem dosažení aplikovatelných výsledků. NKÚ současně ověřil, že tematické zaměření projektů odpovídalo potřebám zdravotnictví v České republice vymezeným v *Národních prioritách orientovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací* a podpořené projekty bylo možné podle jejich zaměření zařadit do hlavních oblastí a dílčích cílů programu platného v kontrolovaném období.

NKÚ konstatuje, že v kontrolovaném období AZV provedlo hodnocení a výběr návrhů projektů transparentně, nediskriminačně a v souladu se zákonem č. 130/2002 Sb. Poskytování účelové podpory bylo funkční.

B. Výsledky zdravotnického aplikovaného výzkumu byly využity v praxi

V obecném smyslu je odborný článek považován za neaplikovaný výsledek, který je očekáván především u základního výzkumu. Splňuje-li odborný článek požadavky ustanovení § 2 odst. 1 písm. b) zákona č. 130/2002 Sb., může být výsledkem i aplikovaného výzkumu. V případně zdravotnického aplikovaného výzkumu je odborný článek mezinárodně uznávaným aplikovaným výstupem, protože právě publikované studie vytvářejí klinickou evidenci¹⁵ potřebnou k tomu, aby mohly být nové postupy, léčiva či zdravotnické prostředky později zavedeny do praxe. Odborné články mají přímý dopad na to, jak se nové poznatky dostávají k lékařům, jak se mění klinická praxe a jak rychle mohou pacienti těžit z výsledků výzkumu. Publikace výsledků je klíčovým krokem napříč celým spektrem výzkumu od preklinického testování¹⁶ až po nekomerční klinická hodnocení.

NKÚ prověřil praktické využití výsledků projektů, a to na základě konkrétních podkladů, mezi které patřily zejména metodické pokyny, diagnostické sady, patenty, odborné články včetně hodnocení jejich citovanosti, léčebné postupy a provedené rozhovory s řešiteli projektů. Některé výsledky projektů současně představovaly podklad pro další odborné zkoumání realizované v rámci navazujících projektů. V rámci vybraného vzorku hodnotil NKÚ celkem **41 projektů** realizovaných **třemi fakultními nemocnicemi** (VFN, FNB, FNOL). Hodnoceno bylo využití výsledků projektů v praxi. Výstupy kontrolovaných projektů zahrnovaly jak výsledky přímo aplikované, tak i výsledky publikační, mezi nimiž převažovaly recenzované odborné články. NKÚ zjistil, že **výstupy 37 projektů byly prokazatelně uplatněny v praxi** nebo sloužily jako základ pro další vědeckou práci (viz příloha č. 1 tohoto kontrolního závěru). Tento výsledek svědčí o vysoké míře praktické relevance a efektivním transferu poznatků do reálného prostředí, zejména v oblasti klinických aplikací.

¹⁵ Klinická evidence představuje soubor klinických dat a jejich odborné interpretace, který umožňuje posoudit účinnost, bezpečnost a klinický přínos léčiv, postupů či zdravotnických prostředků.

¹⁶ Preklinické testování představuje počáteční fázi vývoje nového léčivého přípravku nebo zdravotnického prostředku, která probíhá před zahájením klinických studií na lidech.

NKÚ ověřil na vybraných projektech, že peněžní prostředky vynaložené na zdravotnický aplikovaný výzkum u kontrolovaných příjemců byly využity v souladu s podmínkami poskytnutí. Většina výsledků projektů byla využita v praxi nebo sloužila jako základ pro další vědeckou činnost.

C. MZd nevyhodnocovalo splnění cílů programů

MZd má jako poskytovatel podle zákona č. 130/2002 Sb. povinnost **vyhodnocovat programy podpory výzkumu, experimentálního vývoje a inovací**.

NKÚ zjistil, že MZd tuto povinnost neplnilo. Hlavním cílem Programu 2023 bylo zajištění mezinárodně srovnatelné úrovně zdravotnického výzkumu a využití výsledků pro zlepšení zdraví české populace a pro zabezpečení aktuálních potřeb zdravotnictví v České republice. U Programu 2023 nebylo vyhodnoceno splnění hlavního cíle a dílčí cíle byly považovány za splněné už tehdy, když byl v dané oblasti realizován alespoň jeden projekt, což však neprokazuje skutečný přínos. Chybělo tedy řádné vyhodnocení, zda program skutečně dosahoval deklarovaných výsledků.

Podobná situace nastala i u nastavení Programu 2030. MZd stanovilo cíle a indikátory, avšak ty nejsou vzájemně provázány a neobsahují výchozí ani cílové hodnoty. V důsledku toho není možné zjistit, zda tento program povede například ke zlepšení zdraví populace či ke snížení závažnosti nemocí. MZd nebude moci soustavně sledovat a vyhodnocovat hospodárnost, efektivnost a účelnost vynakládaných peněžních prostředků, což ukládá zákon č. 218/2000 Sb.¹⁷

Na tyto nedostatky poukázal NKÚ již u Programu 2015 v KA 19/17. Po jejím ukončení zadalo MZd zpracování evaluační zprávy Programu 2015 externímu subjektu. Ale ani v této zprávě nebylo plnění stanovených cílů Programu 2015 vyhodnoceno. MZd tak hodnotilo pouze kvantitu výsledků projektů nikoliv jejich kvalitu či přínos vedoucí ke splnění stanovených cílů. U vynaložených peněžních prostředků poskytnutých na účelovou podporu zdravotnického výzkumu prostřednictvím Programu 2015 nebylo možné vyhodnotit jejich účelnost a efektivnost.

NKÚ z mezinárodního srovnání kvality výzkumu vyhodnotil, že výzkum ve zdravotnictví v ČR je kvalitní. Publikace zveřejněné českým autorem v oblasti zdravotnického výzkumu náležely v roce 2014 do nejlepšího kvartilu zahraničních časopisů, konkrétně 42,5 %. Tento podíl se v roce 2023 ještě vylepšil, a to na 52,4 % (viz příloha č. 2 tohoto kontrolního závěru). Ze závěrečného hodnocení Programu 2023 rovněž vyplývá, že dosažené výsledky byly využity v praxi pro zlepšení zdraví a zabezpečení aktuálních potřeb zdravotnictví v ČR. MZd tak prostřednictvím peněžních prostředků určených na VaVal přispělo ke splnění hlavních obecných cílů Programu 2023 a hlavního cíle *Koncepce zdravotnického výzkumu do roku 2030*. Posun v oblasti zdravotnictví a jeho konkrétních oblastech ovšem není kvůli absenci výchozích ani cílových hodnot zřejmý.

NKÚ zjistil, že MZd jako správce kapitoly soustavně nesledovalo a nevyhodnocovalo hospodárnost, efektivnost a účelnost vynakládání peněžních prostředků na účelovou podporu aplikovaného zdravotnického výzkumu, čímž porušilo ustanovení § 39 odst. 3 zákona č. 218/2000 Sb.

¹⁷ Ustanovení § 39 odst. 3 zákona č. 218/2000 Sb.

D. Vyhodnocování implementace dosažených výsledků dosud neproběhlo

Ve výzkumu ve zdravotnictví je zásadní sledovat, jak jsou nové poznatky skutečně uplatňovány v praxi, protože právě jejich dopad na pacienty a kvalitu péče je hlavním ukazatelem úspěchu. Systematické vyhodnocování využití výsledků umožňuje odhalit překážky implementace.

Příjemci podpory byli dle uzavřené smlouvy o poskytnutí účelové podpory a dle zadávací dokumentace příslušné veřejné soutěže **povinni** nejpozději k závěrečné zprávě o řešení projektu **předkládat plán zavedení dosažených výsledků do praxe**, tj. implementační plán. Příjemci podpory uváděli ve svých implementačních plánech přehled dosažených výsledků a jejich praktický a předpokládaný dopad na klinickou medicínu včetně informace o očekávaném termínu implementace a určení cílových uživatelů.

Již v roce 2019 NKÚ zjistil, že MZd nevyhodnocovalo tyto implementační plány. MZd následně deklarovalo, že je bude vyhodnocovat ve tříletém odstupu po ukončení projektů ve spolupráci s AZV, takže první vyhodnocení mělo proběhnout v roce 2022.

Sledování a vyhodnocování implementačních plánů svěřilo MZd plně do kompetence AZV. Tato činnost je upravena v její zřizovací listině¹⁸ a dále rozvedena v čl. 2 odst. 1 písm. e) statutu AZV vydávaného na základě této zřizovací listiny.

Vyhodnocování zavedení výsledků projektů do praxe zahájila AZV v roce 2025 prostřednictvím dotazníkového šetření. Tento způsob by měl být realizován i v dalších letech vždy cca pět let po ukončení řešení projektů u jednotlivých veřejných soutěžích. Výsledky dotazníkového šetření využije AZV pro zhodnocení dopadů příslušného programu a jeho přínos pro oblast zdravotnictví. **Hodnocení dopadů programu tímto způsobem plánuje AZV až ve druhé polovině roku 2027.**

V roce 2025 rozeslala AZV dotazník¹⁹ řešitelům projektů ve VeS 2015 a VeS 2016. AZV předložila ke kontrole NKÚ veškeré vyplněné dotazníky vrácené příjemci podpory. Návratnost dotazníků byla k lednu 2026 zhruba 50 %. Jednalo se o deklarovanou implementaci uvedenou řešiteli projektu, nikoliv ověřenou či hodnocenou implementaci. NKÚ zjistil, že AZV nestanovila jednotný metodický postup pro vyplňování dotazníků.

NKÚ provedl vlastní předběžnou analýzu dat získaných z dotazníků a zjistil, že jejich následné vyhodnocení komplikuje právě absence jednotného metodického postupu, která vedla k používání rozdílných formátů souborů i odlišných způsobů vyplňování. Uvedené nedostatky tak limitují možnost systematického a spolehlivého vyhodnocení a znemožňují automatizované zpracování dat.

NKÚ konstatuje, že AZV realizovala kroky k monitoringu implementačních plánů, avšak k vyhodnocení jejich dopadů do doby ukončení kontroly NKÚ nedošlo, přestože mělo proběhnout již v roce 2022. AZV odložilo vyhodnocení dopadů až na rok 2027.

E. MZd nevyplácelo účelovou podporu ve stanoveném termínu

Dle ustanovení § 10 odst. 1 zákona č. 130/2002 Sb. je povinností poskytovatele začít vyplácet podporu do 60 kalendářních dnů ode dne nabytí účinnosti smlouvy nebo ode dne vydání

¹⁸ Opatření o zřízení Agentury pro zdravotnický výzkum České republiky ze dne 1. 4. 2014, č. j. MZDR 10256/2014/VLP, jehož součástí je zřizovací listina.

¹⁹ Dotazník byl rozčleněn na pět sekcí, tj. identifikaci projektu, stav výsledků projektu, implementaci v praxi, udržitelnost a další rozvoj a hodnocení podpory. Dotazník obsahoval kombinaci uzavřených a otevřených otázek.

rozhodnutí. Nestanoví-li smlouva nebo rozhodnutí o poskytnutí podpory jiný termín, je u víceletých projektů ve druhém roce a dalších letech jejich řešení povinností poskytovatele začít poskytovat podporu do 60 kalendářních dnů od začátku kalendářního roku v případě, že jsou splněny závazky příjemce vyplývající ze smlouvy nebo z rozhodnutí o poskytnutí podpory.

NKÚ na vzorku náhodně vybraných 20 projektů podpořených v rámci VeS 2023 ověřoval, zda MZd zasílalo účelovou podporu v zákonné lhůtě. **U pěti projektů v prvním roce řešení** odeslalo MZd účelovou podporu později než 60 dnů po nabytí účinnosti smluv.

Podporu na **druhý rok řešení projektu zasílalo MZd také opožděně**, a to ve všech 20 prověřovaných případech, přestože řešitelé splnili své závazky podle ustanovení § 10 zákona č. 130/2002 Sb. Podpora byla odesílána až po vyhodnocení dílčích zpráv hodnotícími orgány, které probíhalo obvykle v únoru a březnu. MZd tento postup zdůvodnilo snahou zabránit tomu, aby byla podpora vyplacena projektům, které by následně musely být pozastaveny či ukončeny. MZd však samo uznalo, že riziko takové chyby je nízké. Podpora má být vyplácena na základě **vyhodnocení dílčích zpráv**, avšak je nezbytné **dodržovat zákonné termíny**.

NKÚ konstatuje, že MZd v kontrolovaném období nepostupovalo v souladu s ustanovením § 10 odst. 1 zákona č. 130/2002 Sb.

F. Archivace projektové dokumentace systémově dořešena až v roce 2026

MZd v rozporu se zákonem o archivnictví neuchovávalo dokumentaci k jednotlivým projektům a veřejným soutěžím vyhlášeným v rámci programů na podporu zdravotnického aplikovaného výzkumu a ani tuto povinnost nepřeneslo v plném rozsahu na AZV. Ačkoliv statut AZV²⁰ od roku 2020 ukládal povinnost AZV uchovávat dokumenty k projektům v průběhu jejich řešení a následně je předat na MZd k archivaci po 180 dnech od data ukončení jejich řešení, tento postup nikdy fakticky dodržen nebyl a k předávání na MZd nedocházelo.

NKÚ konstatuje, že MZd až do února 2026 nepostupovalo v souladu s ustanovením § 68 zákona o archivnictví a nerealizovalo nápravné opatření k nedostatku v archivaci projektové dokumentace zjištěnému již v roce 2019. Teprve ve statutu AZV účinném od 10. 2. 2026 byla na AZV převedena povinnost uchovávat dokumenty po celou zákonnou skartační dobu a provádět skartační řízení. Naplňování tohoto nového opatření však zatím nebylo možné ověřit.

G. Příjemci posílali průběžné zprávy na základě pokynů MZd, ale ne v souladu se smlouvou

Příjemci podpory byli povinni předávat MZd jako poskytovateli průběžné, resp. dílčí zprávy o řešení projektu dle smlouvy o poskytnutí účelové podpory a dle příslušné zadávací dokumentace. V dílčí zprávě musel příjemce podpory uvést informace o dosavadním řešení projektu, dosažených a plánovaných výsledcích a o hospodaření s finančními prostředky.

Smlouvy o poskytnutí účelové podpory určovaly jednotný termín doručení dílčí zprávy, a to nejpozději do 15. ledna kalendářního roku následujícího po daném roce řešení projektu. Poskytovatel na svých webových stránkách zveřejňoval každoročně pokyny pro vyplnění dílčí

²⁰ Povinnosti AZV jsou na základě zřizovací listiny rozvedeny zejména v čl. 2 statutu AZV.

zprávy (dále také „Pokyny“) s konkrétními termíny doručení, které však stanovily **pozdější** termíny předložení dílčí zprávy²¹, než jaké byly uvedeny ve smlouvách.

Kontrolou NKÚ bylo zjištěno, že příjemci podpory při předkládání dílčích zpráv postupovali podle termínů uvedených v Pokynech poskytovatele, které však byly pozdější než smluvně ujednané termíny. Současně však NKÚ na kontrolním vzorku²² ověřil, že dílčí zprávy splňovaly požadované obsahové náležitosti a uvedený postup neměl vliv na následné průběžné hodnocení projektů; z časového hlediska však mohl mít dopad na návazné administrativní procesy, včetně vyplácení účelové podpory.

H. MZd neodstranilo některé nedostatky z předchozí kontroly NKÚ

NKÚ v KA 19/17 identifikoval nedostatky zejména v nastavení a vyhodnocení programů účelové podpory. NKÚ v rámci této kontrolní akce prověřil, zda MZd zajistilo realizaci opatření uložených na základě usnesení vlády ke KZ 19/17 a zda byla přijatá opatření účinná.

Ve stanovisku Ministerstva zdravotnictví ke kontrolnímu závěru Nejvyššího kontrolního úřadu z kontrolní akce č. 19/17 – *Peněžní prostředky státu poskytnuté na účelovou podporu zdravotnického výzkumu z rozpočtové kapitoly Ministerstva zdravotnictví* (dále také „Stanovisko MZd“) uvedlo MZd **přehled opatření k odstranění nedostatků**. Nastavení a vyhodnocení programů a projektů účelové podpory se týkala tato opatření:

- vypracování evaluační metodiky pro zhodnocení přínosů a dopadů ukončených programů výzkumu MZd do konce roku 2020;
- provedení zhodnocení přínosů a dopadů Programu 2015 (do června 2021);
- personální posílení pro zajištění agendy výzkumu v rámci MZd;
- zavedení průběžného monitoringu a hodnocení průběhu Programu 2023 po vypracování evaluační metodiky (od roku 2021 dále);
- zdůvodnění nenaplnění indikátorů Programu 2023 v rámci jeho zhodnocení po jeho ukončení (do 30. 11. 2023);
- nastavení indikátorů v nových programech dle reality tak, aby lépe odrážely úspěšnost plnění cílů a mohly být naplněny (při přípravě nového programu v roce 2022);
- vyhodnocení Programu 2023 po jeho ukončení;
- nastavení cílů a indikátorů ve vzájemné spojitosti při přípravě nového programu MZd (rok 2022).

V rámci této kontrolní akce č. 25/13 **NKÚ kontroloval** rovněž realizaci a **účinnost i zbývajících opatření**, a to:

- vyhodnocování implementačních plánů doložených příjemci k ukončeným projektům;
- vyplácení účelové podpory dle zákonných termínů;
- finanční kontroly projektů;
- uchovávání dokumentace.

NKÚ zjistil, že MZd v rámci nápravných opatření v oblasti nastavení a vyhodnocení programů účelové podpory zhodnotilo přínosy a dopady Programu 2015 (bez vyhodnocení hlavního cíle programu), zavedlo průběžný monitoring programů, vyhodnotilo Program 2023 (opět

²¹ Za kontrolované období se jednalo o data ze dne 25. ledna 2021, 21. ledna 2022, 20. ledna 2023, 22. ledna 2024 a 21. ledna 2025.

²² Kontrolní vzorek náhodně vybraných 40 dílčích zpráv za roky 2024 a 2025 a dílčí zprávy kontrolované u VFN, FNB a FNOL.

bez hlavního cíle programu) a zdůvodnilo zde nenaplnění indikátorů. MZd rovněž upravilo nastavení indikátorů, nicméně stále dochází k chybnému nastavení (podhodnocení) publikační činnosti, zejména počtu publikovaných článků. Oproti tomu nedošlo na MZd k personálnímu posílení k zajištění agendy výzkumu a ani při přípravě programů od roku 2022 nedošlo k provázání cílů a indikátorů.

Klíčovým opatřením mělo být vypracování evaluační metodiky pro zhodnocení přínosů a dopadů ukončených programů výzkumu (dále také „evaluační metodika“). Evaluační metodiku mělo MZd zpracovat do konce roku 2020, nicméně ji nezpracovalo.

Tabulka č. 2: Přehled plnění opatření ke KA 19/17

Opatření ze Stanoviska MZd	Stav zjištěný KA 25/13	
Vypracování evaluační metodiky pro zhodnocení přínosů a dopadů ukončených programů výzkumu MZd	Metodika nevypracována.	
Provedení zhodnocení přínosů a dopadů Programu 2015	Zhodnocení přínosů a dopadů Programu 2015 bylo provedeno externí firmou. Vyhodnocení cílů bylo nedostatečné.	
Personální posílení pro zajištění agendy výzkumu v rámci MZd	K personálnímu posílení nedošlo.	
Zavedení průběžného monitoringu a hodnocení průběhu Programu 2023	Monitoring zaveden.	
Zdůvodnění nenaplnění indikátorů Programu 2023 v rámci jeho zhodnocení po jeho ukončení	Zdůvodněno.	
Nastavení indikátorů v nových programech dle reality tak, aby lépe odrážely úspěšnost plnění cílů a mohly být naplněny	Nastavení upraveno, podhodnocení množství výsledků v podobě publikační činnosti přetrvává.	
Vyhodnocení Programu 2023 po jeho ukončení	Závěrečné hodnocení Programu 2023 bylo provedeno, ale hlavní cíl nebyl vyhodnocen zcela a dílčí cíle pouze formálně.	
Nastavení cílů a indikátorů ve vzájemné spojitosti při přípravě nového programu MZd	Indikátory Programu 2030 nejsou provázány s nastavenými hlavními cíli tohoto programu a jeho podoblastí.	
Vyhodnocování implementačních plánů doložených příjemci k ukončeným projektům	Ke dni ukončení kontroly k vyhodnocení implementačních plánů projektů nedošlo, ale je plánováno na roky 2026 až 2027 (sběr dat již probíhá).	
Uchovávání dokumentace	Ke schválení nového statutu AZV, který přenesl veškeré povinnosti související s archivací dokumentů podle archivního zákona na AZV, došlo až ke dni 10. 2. 2026.	
Vyplácení účelové podpory dle zákonných termínů	Ke zpoždění s vyplácením podpory dochází stále.	
Finanční kontroly projektů	Objem 5 % účelové a institucionální podpory dle ustanovení § 13 odst. 3 zákona č. 130/2002 Sb. nedodržen.	

Zdroj: Stanovisko MZd; Informace o plnění opatření ke KZ 19/17; vypracoval NKÚ.

Pozn.: Zelená barva – splněno, oranžová barva – částečně splněno, červená barva – nesplněno.

NKÚ zjistil, že MZd nepostupovalo v souladu s ustanovením § 21 zákona České národní rady č. 2/1969 Sb.²³ tím, že se ve své činnosti neřídilo usnesením vlády ke KZ 19/17, neboť nezajistilo realizaci některých opatření obsažených ve Stanovisku MZd.

I. Nestabilní výše peněžních prostředků ze státního rozpočtu nepřispěla k předvídatelnosti financování

Výše poskytnuté IPO čili přidělené peněžní prostředky na DKRVO se skládá ze dvou částí, a to stabilizační a motivační složky, jejíž výše se odvíjí od výsledku hodnocení VO a možnosti státního rozpočtu v daném roce. Stabilizační složku představovala výše podpory z předešlého roku a měla zajistit kontinuitu financování. Motivační složka byla odvozena od hodnocení kvality výzkumných organizací zejména podle kvality výsledků, výkonnosti výzkumu a jeho společenské relevance. Pravidla úpravy IPO pro každý rok jsou uvedena v rozhodnutí DKRVO a určují ji členové komise pro IPO ve spolupráci s MZd.²⁴

Během let 2023 až 2025 se částka a způsob IPO měnila dle těchto pravidel:

Rok 2023

Základ pro výpočet IPO 2023 tvořila částka peněžních prostředků vyplacená v roce 2022, která byla dle schváleného škálování upravena následovně:

- A – navýšení o 3 % proti roku 2022,
- B – navýšení o 2 % proti roku 2022,
- C – navýšení o 1 % proti roku 2022,
- D – navýšení o 0 %, zachování částky roku 2022.

Rok 2024

Základ pro výpočet IPO 2024 tvořila částka peněžních prostředků vyplacená v roce 2023, která byla dle schváleného škálování upravena následovně:

- A – stejná výše IPO jako v roce 2023 (100 %),
- B – snížení o 10 % proti roku 2023 (90 %),
- C – snížení o 35 % proti roku 2023 (65 %),
- D – snížení o 40 % proti roku 2023 (60 %).

Rok 2025

Základ pro výpočet IPO 2025 tvořila částka peněžních prostředků vyplacená v roce 2024, která byla dle schváleného škálování upravena následovně:

- A – zvýšení o 511 408 Kč,
- B – zvýšení o 255 704 Kč,
- C – stejná částka jako v roce 2024,
- D – v resortu MZd není žádná VO zaškálována jako D.

²³ Zákon České národní rady č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky.

²⁴ v období let 2020–2022 byla institucionální podpora na výzkum rozdělována podle tehdy platné resortní metodiky, vycházející z principů Metodiky 17+, a současně na základě konsensu mezi MZd a Radou pro výzkum, vývoj a inovace. Systém hodnocení nebyl pevně zafixován a postupně se vyvíjel směrem k jeho současné podobě.

Hodnocení VO mělo v některých letech (např. 2023 a 2025) pouze omezený dopad na stanovení výše IPO. Rozhodujícím faktorem pro přidělené prostředky byla výše IPO vždy z předchozího roku. MZd nemělo k dispozici podklady, na jejichž základě byla stanovena prvotní výše institucionální podpory určená pro jednotlivé VO. Ačkoliv tento počáteční údaj měl zásadní vliv na výši IPO v následujících letech.

Cílem IPO je zajistit VO stabilní podmínky pro jejich činnost a rozvoj a garantovat základní financování výzkumu a vývoje, přičemž tento princip je v souladu se zásadami uvedenými v Metodice 17+. Absence garantované výše peněžních prostředků poskytovaných formou IPO pro VO může omezovat možnost splnění jejich dlouhodobých cílů, které si stanovily dosáhnout do dalšího hodnocení.

Ačkoli MZd hodnotilo VO podle kvality výzkumu a první průběžné hodnocení prokázalo postupné plnění cílů koncepcí, časté změny pravidel a výkyvy rozpočtových prostředků omezovaly stabilitu a předvídatelnost tohoto financování, takže hodnocení mělo v některých letech jen omezený dopad. VO hodnocených písmenem A bylo deset, VO hodnocené písmenem B byly čtyři a písmenem C bylo hodnoceno pět VO.

VO nemají prostřednictvím IPO, ani přes zafixované hodnocení VO, zajištěnu jistotu předvídatelného financování. Kolísání IPO může znamenat pro VO finanční nejistotu, která by mohla ovlivnit jejich schopnost plánovat a řídit dlouhodobé aktivity, komplikovat přípravu strategických projektů, snižovat efektivitu výzkumu, provozní stabilitu aj.

J. MZd nedostatečně provádělo finanční kontroly

Dle ustanovení § 13 odst. 3 zákona č. 130/2002 Sb. je poskytovatel povinen provádět finanční kontrolu u příjemců podpory podle zvláštních právních předpisů nejméně u 5 % objemu účelové a institucionální podpory poskytnuté v daném kalendářním roce.

MZd přeneslo výkon svých povinností v oblasti finanční kontroly projektů k poskytnutí účelové podpory na jejich řešení na AZV. Toto přenesení je upraveno v její zřizovací listině²⁵ a dále rozvedeno v čl. 2 odst. 1 písm. g) statutu AZV vydávaného na základě této zřizovací listiny.

V roce 2020 AZV provedla kontrolu 18 projektů u 18 příjemců, v roce 2021 kontrolu 24 projektů u 16 příjemců, v roce 2022 kontrolu 24 projektů u 16 příjemců, v roce 2023 kontrolu 23 projektů u 15 příjemců a v roce 2024 kontrolu 22 projektů u 12 příjemců účelové podpory.

MZd **kontrolu u příjemců institucionální podpory** v letech 2020 až 2024 **nevykonávalo** vůbec. Ačkoli tedy AZV provedla finanční kontrolu u dostatečného objemu účelové podpory, neprovedení finančních kontrol MZd u institucionální podpory mělo za následek nedosažení zákonem požadovaného minima provedení finančních kontrol, tj. 5 % z celkového objemu účelové a institucionální podpory poskytnuté v daném kalendářním roce podle ustanovení § 13 odst. 3 zákona č. 130/2002 Sb.; viz tabulka č. 3.

²⁵ Opatření o zřízení Agentury pro zdravotnický výzkum České republiky ze dne 1. 4. 2014, č. j. MZDR 10256/2014/VLP, jehož součástí je zřizovací listina.

Tabulka č. 3: Objem realizované finanční kontroly**(v tis. Kč)**

Rok	2020	2021	2022	2023	2024
Celkem Ú + I*	1 637 340	1 749 678	1 882 175	1 933 896	1 827 059
Kontrola Ú	42 917	77 156	87 164	63 154	71 121
Podíl v %	2,6	4,4	4,6	3,3	3,9

Zdroj: informace MZd; státní závěrečné účty MZd za roky 2020 až 2024; vypracoval NKÚ.

Pozn.: * Účelová (Ú) a institucionální (I) podpora.

MZd neprovádělo finanční kontrolu IPO nejen po dobu kontrolovaného období (2020–2024), ale za celou dobu její existence. MZd peněžní prostředky IPO sleduje pouze prostřednictvím hodnocení DKRVO členy komise pro IPO. MZd tedy neplnilo svoji zákonnou povinnost.

NKÚ rovněž ověřil u kontrolovaných příjemců, že institucionální podpora byla čerpána v souladu s rozhodnutími poskytovatele a v kontrolním vzorku směřovala podpora do oprávněných činností dlouhodobého koncepčního rozvoje výzkumné organizace.

Navzdory tomu, že kontrola NKÚ neodhalila porušení pravidel při čerpání IPO, dlouhodobě chybějící kontrolní mechanismy ze strany MZd zvyšují riziko, že část peněžních prostředků IPO mohla být čerpána v rozporu s jejich účelem.

NKÚ konstatuje, že MZd neplnilo v letech 2020 až 2024 svou povinnost podle ustanovení § 13 odst. 3 zákona č. 130/2002 Sb. provádět finanční kontrolu u příjemců podpory nejméně u 5 % objemu účelové a institucionální podpory poskytnuté v daném kalendářním roce. NKÚ zjistil, že MZd nekontrolovalo IPO po celou dobu jejího poskytování.

Seznam zkratk

Analýza VaVal	analýza stavu výzkumu, vývoje a inovací v ČR a jejich srovnání se zahraničím
AZV	Agentura pro zdravotnický výzkum České republiky
ČR	Česká republika
DKRVO	dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumných organizací
evaluační metodika	evaluační metodika pro zhodnocení přínosů a dopadů ukončených programů výzkumu MZd
Informace o plnění opatření ke KZ 19/17	informace Ministerstva zdravotnictví o plnění nápravných opatření vyplývajících ze stanoviska Ministerstva zdravotnictví ke kontrolnímu závěru č. 19/17
IPO	institucionální podpora
FNB	Fakultní nemocnice Brno
FNOL	Fakultní nemocnice Olomouc
KA 19/17	kontrolní akce NKÚ č. 19/17 – <i>Peněžní prostředky státu poskytnuté na účelovou podporu zdravotnického výzkumu z rozpočtové kapitoly Ministerstva zdravotnictví</i>
KZ	kontrolní závěr
Metodika 17+	<i>Metodika hodnocení výzkumných organizací a hodnocení programů účelové podpory výzkumu, vývoje a inovací</i>
Metodika MZd 2023	<i>Metodika pro hodnocení výzkumných organizací v působnosti Ministerstva zdravotnictví ČR</i>
MZd, poskytovatel	Ministerstvo zdravotnictví
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
Pokyny	pokyny pro vyplnění dílčí zprávy
Program 2015	<i>Resortní program výzkumu a vývoje Ministerstva zdravotnictví III. (RPV III.)</i>
Program 2023	<i>Program na podporu zdravotnického aplikovaného výzkumu na léta 2015–2023</i>
Program 2026	<i>Program na podporu zdravotnického aplikovaného výzkumu na léta 2020–2026</i>

Program 2030	<i>Program na podporu zdravotnického aplikovaného výzkumu na léta 2024–2030</i>
RVVI	Rada pro výzkum, vývoj a inovace
Stanovisko MZd	stanovisko Ministerstva zdravotnictví ke kontrolnímu závěru Nejvyššího kontrolního úřadu z kontrolní akce č. 19/17 – <i>Peněžní prostředky státu poskytnuté na účelovou podporu zdravotnického výzkumu z rozpočtové kapitoly Ministerstva zdravotnictví</i>
usnesení vlády ke KZ 19/17	usnesení vlády České republiky ze dne 14. září 2020 č. 915, <i>ke Kontrolnímu závěru Nejvyššího kontrolního úřadu z kontrolní akce č. 19/17 Peněžní prostředky státu poskytnuté na účelovou podporu zdravotnického výzkumu z rozpočtové kapitoly Ministerstva zdravotnictví</i>
VaVal	výzkum, vývoj a inovace
VFN	Všeobecná fakultní nemocnice v Praze
VeS	veřejná soutěž
VeS Covid	veřejná soutěž zaměřená na dopady pandemie covidu-19 na zdravotní péči v ČR
VO	výzkumná organizace
zákon o archivnictví	zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů

Přehled kontrolovaných projektů u vybraných příjemců účelové podpory

Číslo projektu	Příjemce	Název projektu	Výsledky uplatněny v praxi nebo výzkumu ANO/NE
NV15-31921A	FNOL	Prevalence spasticity v populaci pacientů postižených ischemickým iktem v karotickém povodí	ANO
NV15-33686A	FNOL	Studium vztahu mezi infekcí virem Epstein a Barrové a rozvojem IgA nefropatie	ANO
NV15-34123A	FNOL	Srovnání bezpečnosti a efektivity provedení renální denervace u ovcí při použití různých technických systémů	ANO
NU20-06-00269	FNOL	Využití buněčných profilů a proteomiky synoviální tekutiny, případně tkání pro podporu klinického rozhodování u osteoartrózy kolena	ANO
NU20-08-00367	FNOL	Nové biomarkery dědičných metabolických poruch	ANO
NU22-B-112	FNOL	Management antibiotické léčby u pacientů s kritickým stupněm Covid-19	ANO
NV16-32318A	FNOL	Neinvazivní diagnostika karcinomů plic s použitím proteomických biomarkerů z dechového kondenzátu	ANO
NV17-31269A	FNOL	Molekulární epidemiologie a zdokonalení identifikace dermatofyt v České republice	ANO
NV19-09-00088	FNOL	Urychlení a racionalizace managementu nemocných s karcinomem pankreatu na území Olomouckého kraje. Pilotní studie	ANO
NU20-04-00136	VFN	Markery mitochondriální dysfunkce v presymptomatických a časných stádiích Huntigtonovy nemoci	ANO
NU20-04-00327	VFN	Poruchy chůze, posturální stability a kognice u Parkinsonovy nemoci: presymptomatická detekce a cílená rehabilitace	ANO
NU22-E-152	VFN	Prevence komplikací u pacientů po COVID-19 onemocnění – možnosti imunitní rehabilitace	ANO
NV15-26705A	VFN	Vliv glukózové variability na patogenetické mechanismy rozvoje cévních změn při diabetu 1. typu	ANO
NV15-27630A	VFN	Úloha endokrinní funkce tukové tkáně v etiopatogenezi gestačního diabetu	ANO
NV15-27863A	VFN	Úloha gastrointestinálních hormonů a endokrinní dysfunkce střeva v etiopatogenezi syndromu krátkého střeva	ANO
NU20-04-00088	VFN	Střevní mikrobiom a autoimunitní mechanismy u pacientů s centrální hypersomnií	ANO
NU20-01-00067	VFN	Vliv kompenzace diabetu na placentární funkce a fetální cirkulaci u těhotných žen s diabetem 1. typu	ANO
NU20-04-00077	VFN	Vliv složení mikrobiomu na úspěšnost imunomodulační léčby a jeho role v patogenezi roztroušené sklerózy	ANO
NU21-08-00312	VFN	Výzkum klinicky relevantních substrátů proteazomové degradace u MDS	NE
NU21-03-00122	VFN	Vzácné gynekologické sarkomy (studie REGYS)	ANO

Číslo projektu	Příjemce	Název projektu	Výsledky uplatněny v praxi nebo výzkumu ANO/NE
NU20-09-00229	VFN	Vývoj nových analytických přístupů pro včasné odhalení adenomatózních polypů a prevenci kolorektálního karcinomu	ANO
NV19-08-00070	VFN	Využití lymfocytů hypersenzitivních pacientů pro preklinické testování pokročilých materiálů na bázi titanu modifikovaných iontovým svazkem	ANO
NV19-03-00179	VFN	Potenciální využití fekální bakterioterapie u pacientů s generalizovaným nádorovým onemocněním léčeným anti-PD-1 protilátkami	NE
NV18-09-00146	VFN	Účinnost chodecké intervence s využitím krokoměru na fyzickou zdatnost a neurohumorální modulaci u pacientů s chronickým srdečním selháním	ANO
NV15-27941A	VFN	Využití neantigenního rybího kolagenu při konstrukci implantátů a jako nosiče léků	ANO
NU20-02-00261	FNB	Mechanismy účinku genetických variant LDL receptoru a role genetických variant lipoproteinu(a) při vzniku hypercholesterolemie u pacientu s FH	ANO
NU20-03-00292	FNB	PRIORITIZACE KOMBINACÍ LÉČIV U CHRONICKÉ LYMFOCYTÁRNÍ LEUKÉMIE NA ZÁKLADĚ ANALÝZY ADAPTACE BUNĚK NA IBRUTINIB A IDELALISIB IN VIVO	ANO
NU22-A-105	FNB	Prediktivní biomarkery závažnosti a odpovědi na terapii COVID-19	ANO
NV15-30657A	FNB	Proteomická analýza molekulárních podtypů meduloblastomu: odhalení klinicky významných markerů	NE
NV15-32133A	FNB	Predikce konverze klinicky izolovaného syndromu do roztroušené sklerózy pomocí pokročilých technik zobrazení magnetickou rezonancí	ANO
NV15-34553A	FNB	Využití mikroRNA v mozkomíšním moku pro diagnostiku mozkových nádorů	ANO
LQ1601	FNB	CEITEC 2020 – Způsob stanovení prognózy u pacientů s folikulárním lymfomem	ANO
NU22-03-00117	FNB	MICRORNA REGULACE B-T BUNĚČNÝCH INTERAKCÍ V AGRESIVITĚ A TRANSFORMACI "INDOLENTNÍCH" B BUNĚČNÝCH MALIGNIT	ANO
NV17-29874A	FNB	Optimalizace nanostrukturálních dermálních náhrad na zvířecím modelu	NE
NV18-08-00459	FNB	Prostorová analýza silového zatížení deformované rostoucí páteře a využití modelování korekčních sil k minimalizaci rozsahu operace skoliozy	ANO
NV18-08-00291	FNB	Biomarkery receptivity endometria Prospektivní multicentrická studie proteomických biomarkerů receptivity endometria v cervikálním hlenu	ANO
NV19-03-00091	FNB	Komplexní prognostický a prediktivní panel pro pacienty s chronickou lymfocytární leukémií: nástroj sekvenování nové generace vhodný pro klinickou praxi i studium genetického pozadí průběhu choroby	ANO
LTC18059	FNB	Kultivační systém vhodný pro dlouhodobou kultivaci lidských folikulárních buněk	ANO

Číslo projektu	Příjemce	Název projektu	Výsledky uplatněny v praxi nebo výzkumu ANO/NE
NV15-30062A	FNB	Fenotypy impulzivity u neuropsychiatrických poruch a jejich klinický význam	ANO
NV18-03-00203	FNB	Tekuté biopsie u plazmocelulární leukemie	ANO
NV16-33209A	FNB	Sekvenování nové generace a expresní profilování jako diagnostický podklad pro návrhy individualizovaných léčebných plánů pro děti se solidními nádory	ANO

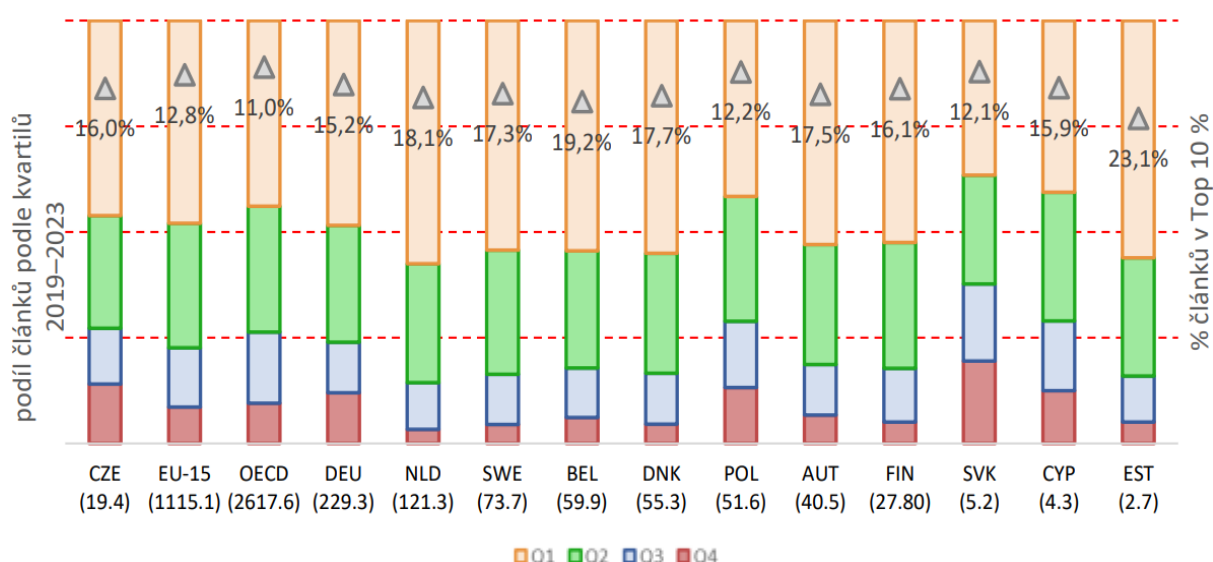
Zdroj: vypracoval NKÚ.

Mezinárodní srovnání úrovně zdravotnického výzkumu obsahuje např. analýza stavu výzkumu, vývoje a inovací v ČR a jejich srovnání se zahraničím (dále také „Analýza VaVal“). Tyto analýzy každoročně zpracovává Rada pro výzkum, vývoj a inovace (dále také „RVVI“). Analýza VaVal z roku 2023 zahrnuje porovnání dat z roku 2014 a dat z roku 2023.

Dle Analýzy VaVal z roku 2023 je z mezinárodního srovnání vývoje normalizovaného citačního indexu pro jednotlivé oborové skupiny (NCI) patrné, že ČR celkově patří ke státům zaostávajícím za průměrem EU15. V rámci šesti porovnávaných skupin²⁶ překročila ČR tento průměr pouze právě v případě zdravotnického výzkumu (skupiny Medical and Health Sciences). Dle porovnání hodnot NCI se ukazuje, že pouze skupina oborů Medical and Health Sciences měla tuto hodnotu nad světovým průměrem (tj. vyšší než 1).

Následující obrázek zobrazuje mezinárodní srovnání kvality publikací ve zdravotnickém výzkumu, a to prostřednictvím rozdělení publikací do kvartilů podle citačního ohlasu periodik.

Obrázek č. 1: Mezinárodní srovnání kvality publikací v oborových skupinách v ČR dle citačního ohlasu periodik

Zdroj: Analýza stavu výzkumu, vývoje a inovací v ČR a jejich srovnání se zahraničím v roce 2023.

Původní zdroj a vysvětlivky:

WoS²⁷ – zařazeny jsou publikace typu article, review a letter za období 2019–2023 v periodikách.

WoS Core Collection – jedná se o publikace, u kterých má alespoň jeden z autorů v adrese uvedeno „Czech“. Počty tedy nezohledňují spoluautorství. V případě, že WoS řadí časopis do více oborů, je výsledek započítán v každém z oborů. Pro mezinárodní srovnání byly použity údaje z jiných středně velkých zemí, ve kterých mateřským jazykem není angličtina (kromě Nového Zélandu). Počty článků jsou uvedeny v závorce v tisících. Srovnání nezohledňuje různou úroveň podpory VaV v jednotlivých oblastech a nevyjadřuje tedy produktivitu VaV; nezohledňuje také význam impaktovaných časopisů, které jsou vydávány v ČR. Procento publikací v top 10 % nejcitovanějších publikací je normalizováno metrikou publikovanou WoS odrážející výkonnost z pohledu citovanosti daného oboru, v daném roce a pro daný typ dokumentu.

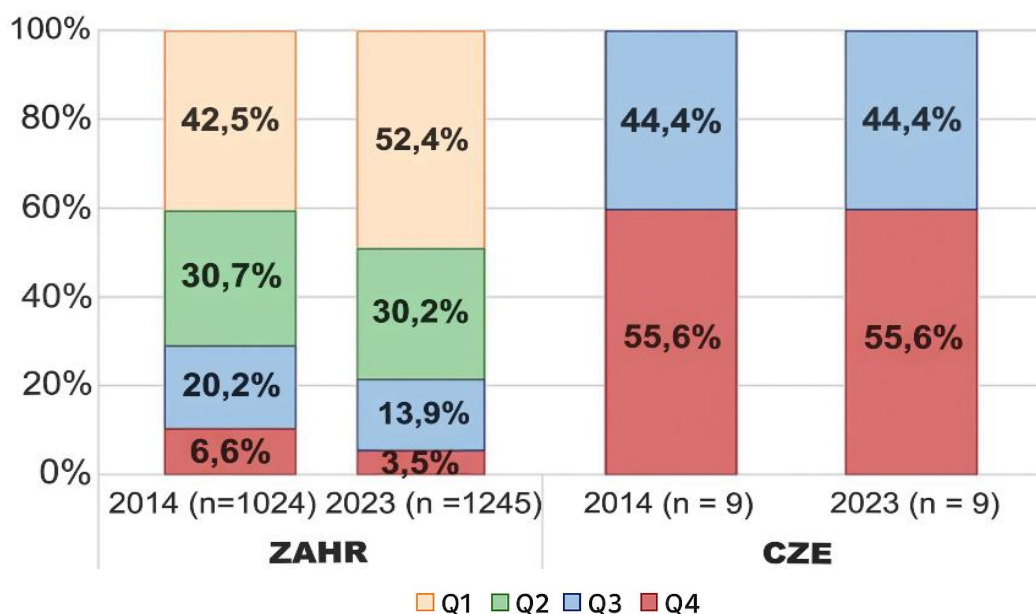
²⁶ Natural sciences, engineering and technology, medical and health sciences, agricultural and veterinary sciences, social sciences, humanities and the arts.

²⁷ WoS – Web of Science je mezinárodní citační a bibliografická databáze vědeckých publikací.

Z dat vyplývá, že v oblasti zdravotnického výzkumu byla kvalita publikací českých autorů vyšší, než byl průměr OECD²⁸ i průměr EU15. Např. v top 10 % nejcitovanějších publikací bylo 16 % publikací s českým autorem, oproti 11 % u OECD a 12,8 % u EU15.

Vývoj počtu časopisů ve WoS s publikacemi od českých autorů zobrazuje následující obrázek.

Obrázek č. 2: Vývoj počtu časopisů ve WoS s publikacemi od českých autorů

Zdroj: Analýza stavu výzkumu, vývoje a inovací v ČR a jejich srovnání se zahraničím v roce 2023.

Původní zdroj a vysvětlivky:

WoS – zařazeny jsou publikace typu article, review a letter za roky 2014 a 2023 v periodikách.

WoS Core Collection, oborové členění dle OECD (Frascati Manual) – započtena jsou periodika, u nichž má alespoň jeden z autorů v adrese uvedeno „Czech“ (není zohledněno spoluautorství). ZHR reprezentuje počet zahraničních časopisů s alespoň jednou publikací od českého autora, CZE reprezentuje celkový počet časopisů evidovaných v ČR.

Z dat vyplývá, že v roce 2014 nejvíce publikací s českým autorem v oblasti zdravotnického výzkumu náleželo do nejlepšího kvartilu zahraničních časopisů, konkrétně 42,5 %. Tento podíl se v roce 2023 ještě vylepšil, a to na 52,4 %.

Dle Analýzy VaVal z roku 2023 mohla k vysoké citovanosti přispívat účast vědeckých pracovníků v mezinárodních konsorciích, která byla u zdravotnického výzkumu vysoká.

Z mezinárodního srovnání kvality výzkumu vyplývá, že výzkum ve zdravotnictví v ČR je kvalitní, když zveřejněné publikace náležely ve velké míře do nejlepších kvartilů zahraničních časopisů a v porovnání s průměrem EU15 a OECD měly i vyšší citační ohlas. MZd tak realizací Programu 2023 zajistilo mezinárodně srovnatelnou úroveň zdravotnického výzkumu.

²⁸ OECD – Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj.